

Lausuntopyyntö sosiaali- ja terveyskeskuksia koskevista asiakirjamalliluonnoksista

Sosiaali- ja terveysministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoanne sosiaali- ja terveyskeskuksia koskevista asiakirjamalliluonnoksista. Asiakirjamallit ovat osa asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa annettavan lain (valinnanvapauslaki, HE 16/2018) 43 §:ssä tarkoitettua hallintopäätöstä sekä 48 §:n mukaista sopimusta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen projektiryhmä asetti maakuntien ja suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottajien välisten sopimusten ohjeistuksen ja mallisopimusten valmisteluryhmän. Tehtävänä on valmistella yksityiskohtaisia ja perusteltuja kansallisia vakiomalleja ja ohjeistusta maakunnan ja suoran valinnan tuottajien välisiä sopimuksia varten.

Nyt lausunolle lähetettävien malliasiakirjaluonnosten tarkoituksena on tukea maakuntien työtä valinnanvapauslakiehdotuksen 42 §:n mukaisten ehtojen asettamisessa palveluntuottajille, jotka tuottavat valinnanvapauslakiehdotuksen 18 §:ssä säädettyjä sosiaali- ja terveyskeskuksen palveluja. Lisäksi asiakirjamallit liittyvät valinnanvapauslakiehdotuksen 48 §:n mukaiseen, maakunnan ja palveluntuottajan välillä laadittavaan sopimukseen. Malliasia-kirjat on laadittu yhteistyössä eri alojen asiantuntijoiden kanssa.

Mallien käyttö ei ole maakunnille velvoittavaa. Maakunnat voivat halutessaan myös muokata malleja omia tarpeitaan paremmin vastaaviksi.

Lausuntoa pyydetään seuraavista asiakirjamalliluonnoksista:

1. Maakunnan tekemän Hallintopäätöksen malliehdot (luonnos);
2. Hallintopäätöksen liitteeksi tuleva Palvelukuvausmalli (luonnos) sekä
3. Palveluntuottajan ja maakunnan välillä laadittavan Sopimuksen malli pohja (luonnos)

Hallintopäätöksen ehdot asiakirjamalli on suunniteltu niin, että mikä tahansa maakunta voisi halutessaan ottaa sen käyttöön hyvin pienin muutoksin. Niiltä osin, kun maakunnan on tarve tarkentaa omia alueellisia käytäntöjään ja näistä nousevia vaatimuksia, asiakirjamalli viittaa palvelukuvaukseen. Palvelukuvaukseen on sisällytetty tarkempaa tietoa palvelujen sisällöistä ja toiminnallista kuvausta sekä näistä esiin nousevia vaatimuksia. Lisäksi malliehdossa viitataan maakunnan ja palveluntuottajan väliseen sopimukseen. Sopimuksessa kuvataan yksittäisen palveluntuottajan ja maakunnan välillä sovittavia asioita. Hallintopäätöksen ehtojen, palvelukuvauksen sekä sopimuksen välinen suhde on pyritty tekemään selkeäksi käyttämällä yhtenäistä otsikointia.

Lausunnonantajia pyydetään arvioimaan asiakirjakokonaisuuden hallittavuutta ja ehtojen selkeyttä. Lisäksi pyydetään arvioimaan mahdollistavatko mallit erilaisten palveluntuottajien toimisen sosiaali- ja terveyskeskusten palveluntuottajina sekä turvaavatko ne riittävästi asiakkaan oikeuksia saada laadukkaita sosiaali- ja terveyspalveluita.

Lausuntopalautteen jälkeen STM järjestää asiakirjamallien jatkovalmistelua varten työpajoja, joissa käsitellään annetuissa lausunnoissa esille nostettuja asioita Lausuttavat asiakirjaluonnokset sekä linkki webropol -kyselyyn löytyvät osoitteesta <http://alueuudistus.fi/hallintopaatos-ja-sopimus>.

Sosiaali- ja terveystoimen johtavat viranhaltijat ovat valmistelleet Vaasan kaupungin lausunnon hallituksen esityksestä:

Eri maakuntien väestöjen yhdenvertaisuuden vuoksi keskitetysti tehdyt mallit ovat periaatteessa hyvä asia. Lausunnonalla olevat asiakirjat ovat siinä määrin monimutkaiset, että ennen käytännön kokemuksia on

mahdotonta löytää niistä kaikkia yksityiskohtia arvioinnin perustaksi. Tämä on tullut mieleen myös mallin tekijöille. Alkuteksteissä sosiaali -ja terveysministeriön edustajat ja työryhmän jäsenet ilmoittavat, että eivät ole vastuussa mallin käytöstä aiheutuvista vahingoista, virheistä tai ongelmista. Näin ollen lopullinen vastuu jää maakunnalle. Tämän vuoksi mallien jatkovalmistelu työpajoissa on varmaan tarpeellista.

Maakunta joutuu / voi muunnella malliasiakirjoja halunsa mukaisesti ja alueensa erityispiirteistä tai taloudellisesta tilanteesta riippuen, jolloin tavoiteltu yhdenvertaisuus maakuntien välillä saattaa vaarantua. On yllättävää, että pelkän valinnanvapauden ohjaamiseen tarvitaan näin massiivinen ja vaikeaselkoinen sopimusnippu. Malli tuntuu julkisen terveydenhuollon nykyisille käytännöille vieraalta. Aikaisemmin kansanterveystyön ohjaaminen oli yksinkertaisempaa, kun Kansanterveyslain ja Terveyspalvelulain määrittämässä mallissa säännöstö oli huomattavasti selvempi, vaikka sisältö oli monipuolisempi. Jotkin asiat on määritetty dokumenteissa diagnoosin, tai hoidon tarkkuudella, joskus tehtävät on määritelty suurpiirteisemmin viitaten maakunnan eri tilanteissa ja toiminnan aikana antamiin määräyksiin. Asiakirjamallien lukemattomat määrittelyt, vaatimukset, säännöt ja yksityiskohdat, sekä niiden peilaaminen säädöksiin vaatii molemmilta osapuolilta terveydenhuollon hyvän tuntemuksen lisäksi runsaasti juridista osaamista. Suurilla terveysyrityksillä lienee laajin juridinen osaaminen tällä hetkellä, mutta pienille yrityksille sääntöviidakko saattaa olla haastava.

Maakunnalta se vaatii juridisen osaamisen sekä valvontakoneiston rakentamista moninkertaiseksi nykytilaan verrattuna. Valinnanvapauden hallinnointi ja valvonta tulee olemaan massiivista verrattuna valinnanvapauden suhteelliseen osuuteen koko sotesta.

Vaasassa 3.5.2018

Jukka Kentala

Vaasan kaupunki

toimialajohtaja

Sote-muutosjohtaja, Pohjanmaan maakunta